ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੈਨ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਸ

(2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 360)

ਅਕਤੂਬਰ 09, 2023

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ:

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾ. 21 - ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਹਨ - ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। 21. [ਪੈਰਾ 19] ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾਵਾਂ। 14, 21, 39A - ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼: ਆਯੋਜਤ: ਕਲਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 39 ਏ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ - ਰੀਡਿੰਗ ਆਰਟਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 14, 21, ਅਤੇ 39A ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ। ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮਿਆਰ। [ਪੈਰਾ 20]

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ - ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ - ਵਰਚੁਅਲ ਅਦਾਲਤਾਂ - ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ - ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ:

ਆਯੋਜਤ: ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

- ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਹੱਲ ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਗਤ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ "ਵਰਚੁਅਲ ਕੋਰਟਰੂਮ" ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਵਰਤੋ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਵਾਂਗ ਅਸਲੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਵਰਚੁਅਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਧਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 21] ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

- ਤਕਨੀਕੀ ਹੱਲ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼:

ਆਯੋਜਤ: ਇਹ ਹਰੇਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਣ, ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਵਰਗੇ ਤਕਨੀਕੀ ਹੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਜਾਂ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੈਨਾਤ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 22]

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 - ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਆਯੋਜਤ: ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ/ਕਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 14, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ/ਕਲਾ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 19(1)(a), ਅਤੇ ਆਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। 21 - ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮੋਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮੋਡ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿੰਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, SICs ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਈ-ਫਾਈਲਿੰਗ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ RTI ਐਕਟ ਦੇ s.26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫਸਰਾਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 23, 24]

ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਮਨੀਪੁਰ ਰਾਜ (2011) 15 SCC 1 : [2011] 13 SCR 505; ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, (2013) 10 SCC 359 : [2013] 13 SCR 96; ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. v. ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ (1975) 4 SCC 428 : [1975] 3 SCR 333; ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ 1981 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 87: [1982] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 365; ਦਿਨੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1997) 4 SCC 306 : [1997] 3 SCR 93; ਸਕੱਤਰ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਬੰਗਾਲ (1995) 2 SCC 161: [1995] 1 SCR 1036; ਰਿਲਾਇੰਸ ਪੈਟਰੋ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਬੰਬੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (1988) 4 SCC 592 : [1988] 3 Suppl. SCR 212; ਅੰਜਲੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (2019) 18 SCC 246, ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ 2023 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 1021; ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪ ਸਦਨ (2016) 8 SCC 509 : [2016] 9 SCR 560; ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2012) 6 SCC 502 : [2012] 5 SCR 305; ਸਵਪਨਿਲ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ (2018) 10 SCC 639 : [2018] 11 SCR 57; ਐੱਮ ਪੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, 2023 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 365 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 360

. (ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਈ.ਸੀ.ਅਗਰਵਾਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਨਿਖਿਲ ਗੋਇਲ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵੀ ਕੇ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਤਿਵਾੜੀ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅਲੀਜ਼ਾ ਬਾਰ, ਸਾਕੇਤ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਨਿਰੰਜਨਾ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੰਗੀਤਾ ਸਿੰਘ, ਅਭੈ ਅਨਿਲ ਅੰਤੁਰਕਰ, ਧਰੁਵ ਟਾਂਕ, ਅਨਿਰੁਧ ਅਵਲਗਾਂਵਕਰ, ਕੁ. ਸੁਰਭੀ ਕਪੂਰ, ਸ. ਦੀਪਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ, ਡਾ. ਮੋਨਿਕਾ ਗੁਸਾਈਂ, ਸੰਦੀਪ ਜਿੰਦਲ, ਸ਼ੁਭਰਾਂਸ਼ੂ ਪਾਧੀ, ਨਿਸ਼ੀ ਰਾਜੇਨ ਸ਼ੋਂਕਰ, ਮਿਸ. ਅਨੂ ਕੇ ਜੋਏ, ਅਲੀਮ ਅਨਵਰ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਸਿੰਘ ਗਾ, ਮਿਸ. ਏ. ਦੀਪਾ, ਪੁਖਰੰਬਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਕਰੁਣਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ. ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦਿਵਿਆਸਨਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਮੀਰ ਅਭਯੰਕਰ, ਡੀ.ਕੁਮਨਨ, ਮਿਸ. ਦੀਪਾ ਐੱਸ, ਹਰੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਅਜੈ ਪਾਲ, ਮਯੰਕ ਦਹੀਆ, ਕੁ. ਸੁਗੰਧ ਰਾਠੌਰ, ਸ. ਮਧੂਮਿਤਾ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ, ਸ. ਉਰਮਿਲਾ ਕਾਰ ਪੁਰਕਾਯਸਥਾ, ਕੁ. ਸ੍ਰੀਜਾ ਚੌਧਰੀ, ਡੀ.ਐਲ. ਚਿਦਾਨੰਦ, ਮਹਿਫੂਜ਼ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾਜ਼ਕੀ, ਪੋਲੰਕੀ ਗੌਥਮ, ਟੀ ਵਿਜਯਾ ਭਾਸਕਰ ਰੈਡੀ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਕੇਵੀ ਗਿਰੀਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਸ਼ਾ ਪੀਚਾਰਾ, ਦੁਵਵਰੀ ਸੁਬਰਾਮਣਿਆ ਭਾਨੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਪੱਲਵੀ, ਮਿਸ. ਕ੍ਰਿਤੀ ਸਿਨਹਾ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਚੌਧਰੀ, ਡਾ. ਜੋਸੇਫ ਅਰਸਟੋਟਲ ਐਸ., ਨਿਰਨਿਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਸਿਧੇਸ਼ ਸ਼ਿਰੀਸ਼ ਕੋਤਵਾਲ, ਤੇਜਸਵੀ ਗੁਪਤਾ, ਪਵਨ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਨਿਤਿਨ ਲੋਨਕਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁਧ ਪਾਂਡੇ, ਸੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਿਆ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਸੁਵੇਂਦੂ ਸੁਵਾਸਿਸ ਦਾਸ਼, ਮਿਸ. ਸਵਾਤੀ ਵੈਭਵ, ਸ. ਸ਼ਰੂਤੀ ਵੈਭਵ, ਪ੍ਰਿਯੰਕੂ ਅੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਪਦਮਲਕਸ਼ਮੀ ਆਇੰਗਰ, ਮਿਲਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੇਘਵਾਲ, ਕੁ. ਨੇਹਾ ਕਪੂਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

1. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005.2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ 1 ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਆਈ.ਸੀ. ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ SIC ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਖਰਚਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ SICs ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। SICs ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਰੱਖਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ SICs ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

2. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਇਸ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗਤ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ SICs ਕੋਲ CIC ਵਾਂਗ ਹੀ RTI ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ SICs ਨੂੰ SICs ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਪਭੋਗਤਾ-ਅਨੁਕੂਲ ਡਿਜੀਟਲ ਪੋਰਟਲ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
3. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ:
(i) SICs ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ SICs ਨੂੰ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;
(ii) SICs ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਨਲਾਈਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਮਿਤ ਡਿਜੀਟਲ ਪੋਰਟਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:
(a) RTI ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ;
(ਬੀ) ਲੰਬਿਤ/ਨਿਰਣੇ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ;
(c) ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨਾ;
(d) ਕਾਰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਪਲੋਡ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ
(e) ਧਾਰਾ 4(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨਾ।
(iii) SICs ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (iv) ਹਰੇਕ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ;

(v) SICs ਨੂੰ 2005 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 25(1) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
(vi) SICs ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 20(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਤ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 2023 ਅਤੇ 10 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ, ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ, ਅਤੇ CIC ਅਤੇ SICs ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(j) ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ RTI ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ:
(i) ਕੰਮ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ;
(ii) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨੋਟਸ, ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈਣਾ;
(iii) ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣਾ; ਅਤੇ
(iv) ਡਿਸਕੇਟ, ਫਲਾਪੀਆਂ, ਟੇਪਾਂ, ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟਾਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਆਊਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

(h) "ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਗਠਿਤ -

(a) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ;

(ਬੀ) ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ;

(c) ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ;

(d) ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ -

i. ਸਰੀਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ, ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿੱਤੀ;

ii. ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

7. ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਹਰੇਕ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਹਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ 4 ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਫ਼ਸਰ 5 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ CPIO ਜਾਂ SPIO ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) CPIO ਜਾਂ SPIO ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 30 ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਠਤਾਲੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ CPIO ਜਾਂ SPIO ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਸੈਕਸ਼ਨ 2(k) SIC ਦਾ ਮਤਲਬ "ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ SIC ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ। SICs ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ। SICs ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹੈ।

9. ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ: “

18. ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ -

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, -

(a) ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਉਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। - ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ;

(ਬੀ) ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(c) ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(d) ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੀਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਮਝਦਾ ਹੈ;

(e) ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧੂਰੀ, ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ

(f) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। , 1908 (1908 ਦਾ 5), ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ:-

(a) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ;

(ਬੀ) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਲੋੜ;

(c) ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ;

(d) ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ;

(e) ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(f) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ , ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10. ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ CIC ਜਾਂ SICs ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਮਾਮਲੇ।

11. ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ CPIO ਜਾਂ SPIO ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ CPIO ਜਾਂ SPIO ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਨੂੰ CIC ਜਾਂ SIC ਕੋਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀਪੀਆਈਓ ਜਾਂ ਐਸਪੀਆਈਓ ਉੱਤੇ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19(8) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ CIC ਜਾਂ SIC, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ:

(a) ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ RTI ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ -

(i) ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ;

(ii) ਇੱਕ CPIO ਜਾਂ SPIO ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ;

(iii) ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ;

(iv) ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ;

(v) ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ;

(vi) ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ; (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(c) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(d) ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ।

12. SICs ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ, ਅਪੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, 7 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18, 19, ਅਤੇ 20 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

13. ਸੈਕਸ਼ਨ 26(3)(ਬੀ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਅਤੇ ਗਲੀ ਦਾ ਪਤਾ, ਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਫੈਕਸ ਨੰਬਰ ਅਤੇ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੇਲ CPIO ਜਾਂ SPIO ਦਾ ਪਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਹਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਸਾਮ, ਬਿਹਾਰ, ਗੋਆ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਨੀਪੁਰ, ਸਿੱਕਮ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ SICs ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। SICs ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਐੱਸ ਨੰ .SIC ਦਾ ਨਾਮ	ਕੀ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮੋਡ ਨੇ	CA
1 ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (R-12)	ਦਾ ਪੈਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ	4
2 ਕਰਨਾਟਕ (R-14)	ਹਾਂ	2
3 ਹਰਿਆਣਾ (R-11)	ਹਾਂ	4
4 ਸਿੱਕਮ (R-25)	ਨਹੀਂ	5
5 ਪੰਜਾਬ (ਆਰ-35)	ਹਾਂ	6
6 ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਆਰ-48)	ਨਹੀਂ ਮੈਟਿਓ	-
7 ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ (ਆਰ-42)	ਹਾਂ	12-13
8 ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਆਰ 29)	ਨਹੀਂ	ਪਰ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ
17 9 ਬਿਹਾਰ (ਆਰ- 7) ਦਾ ਵਿਵੇਕ SIC 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ	ਹਾਂ	ਪਰ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ
10 ਮਨੀਪੁਰ (R-18)	ਹਾਂ	4
11 ਗੋਆ (R-9)	ਨਹੀਂ	7 ਅਤੇ 8
12 ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (R-38)	ਹਾਂ	3(iv)
13 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (R-43)	ਹਾਂ	6

15. ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ. ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਐਸਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਹੈ।

16. ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਐਕਟ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ। 8 ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ

ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ।

17. ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21.12 ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। CIC ਅਤੇ SICs 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ RTI ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਅੰਜਲੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਐਸਆਈਸੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ14 ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਐਸਆਈਸੀ ਦਾ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

18. ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ SICs ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, SICs ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

19. ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਅਨੀਤਾ ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ ਬਨਾਮ ਪੁਸ਼ਪ

ਸਦਨ, 15 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 14, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿਧੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

20. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 39A ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14, 21, ਅਤੇ 39ਏ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ।
21. ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਹੱਲ ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਗਤ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ "ਵਰਚੁਅਲ ਕੋਰਟਰੂਮ" ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਵਾਂਗ ਅਸਲੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਵਰਚੁਅਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਪਨਿਲ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਹੱਲ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਰਚੁਅਲ ਐਂਟਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ; ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

22. ਇਹ ਹਰੇਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੋਣ, ਤਕਨੀਕੀ ਹੱਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਜਾਂ ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੈਨਾਤ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।

23. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 14, ਅਧੀਨ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(a), ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਮੋਡ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿੰਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ 31 ਦਸੰਬਰ 2023 ਤੱਕ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਈ-ਫਾਈਲਿੰਗ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ 24 ਘੰਟੇ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। 18 ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਰਟੀਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 31 ਦਸੰਬਰ 2023 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

25. ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਈਮੇਲ ਪਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਪਾਇਲ ਕਰਨ ਲਈ

ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਈਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਐਸਆਈਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਕੱਤਰ, ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

27. ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਰਚੁਅਲ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ SICs ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ। CIC ਅਤੇ SICs ਉਹਨਾਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ NIC ਦੁਆਰਾ S3 WAS ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

28. ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

29. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

30. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਐੱਮ. ਨਟਰਾਜ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

31. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ
ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate